

REKENHOF

**Opvolging van de audit
van de financiële hulp van de
Staat aan de slachtoffers
van opzettelijke gewelddaden**

*Verslag van het Rekenhof
aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers*

Brussel, december 2002

REKENHOF

**Opvolging van de audit
van de financiële hulp van de
Staat aan de slachtoffers
van opzettelijke geweldsdaaden**

*Verslag van het Rekenhof
aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers*

---

*Verslag goedgekeurd in algemene vergadering
van het Rekenhof op 20 november 2002.*

SYNTHESE

Tussen juni 1999 en maart 2000 voerde het Rekenhof een audit uit van de Commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden. De resultaten van die audit werden op 19 oktober 2000 aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers meegedeeld.

Daarbij kwam vooral aan het licht dat de commissie over onvoldoende werkmiddelen beschikt en dat de te doorlopen procedure te omslachtig is. Een en ander leidde tot zeer lange wachtperiodes vooraleer men kon overgaan tot het uitbetalen van de vergoedingen en tot een aanzienlijke achterstand bij het behandelen van de verzoekschriften. Het Rekenhof had de termijn die in theorie nodig is voor het behandelen van verzoekschriften tot het bekomen van een financiële hoofdhulp geraamd op 17 maanden, en dan nog uitgaande van de ideale hypothese dat de adequate middelen aanwezig zijn en dat de externe personen die bij de procedure betrokken waren de zaken niet nodeloos laten aanslepen. Het Rekenhof had vastgesteld dat men in werkelijkheid op 32 maanden moest rekenen voor het bekomen van een hoofdhulp. De termijnen voor het verkrijgen van een noodhulp vormden van hun kant een aanfluiting van het begrip nood zelf.

Twee jaar later, na het uitvoeren van een opvolging van die audit, stelt het Rekenhof vast dat de belangrijkste vastgestelde problemen nog steeds niet zijn opgelost, dat ongeveer duizend dossiers zijn ingediend sedert meer dan zeventien maanden (dat is de theoretische termijn die gerekend moet worden voor de behandeling van een dossier) en dat er hierdoor bijgevolg een abnormaal grote achterstand is ontstaan. Wil men deze achterstand wegwerken dan zou de commissie zich gedurende bijna twee jaar alleen hiermee uitsluitend bezig moeten houden. Bovendien zijn de termijnen voor het toekennen van een noodhulp zodanig lang geworden dat het toekennen van een noodhulp thans even lang duurt als het toekennen van een hoofdhulp.

Zoals het Rekenhof reeds heeft onderstreept – en rekening gehouden met het gegeven dat een hoofdhulp pas na afloop van het strafgeding toegekend kan worden en dat de commissie zich van de nodige garanties moet verzekeren – is het inderdaad onmogelijk dat de procedure binnen een redelijke termijn kan worden afgewerkt. Een verkorting van de intrinsieke duurtijd van de procedure voor het vergoeden van de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden zou een radicalere wijziging van de wet- en regelgeving vergen.

De voorgestelde hervormingsplannen van de Minister van Justitie houden immers een uitbreiding in van het toepassingsveld binnen die beleidsactie. Door het ontbreken van voorstellen die moeten toelaten de termijnen voor het toekennen van een hulp merkkelijk te verkorten en zonder garantie dat vooraf voldoende middelen aanwezig zullen zijn, zou die uitbreiding van het toepassingsveld kunnen leiden tot nog langere termijnen, wat dan weer zal leiden tot een nog grotere achterstand. Het Rekenhof verstrekt de aanbeveling dat men zou werken met tijdelijke maatregelen voor het inlopen van de achterstand.

Zodra het toepassingsveld van deze wetgeving zal zijn verruimd, zou er een evaluatie moeten komen van de impact van die maatregel en zouden de nodige supplementaire werkmiddelen moeten worden gecreëerd.

Mochten er geen doeltreffende schikkingen worden getroffen die de commissie toelaten normaal te functioneren en als er geen specifieke maatregelen zouden komen voor het wegwerken van de achterstand, dan zullen de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden die een vergoeding van de Staat moeten bekomen

omdat ze niet langs andere kanalen voldoening hebben bekomen, nog langer moeten wachten in plaats van sneller te bekomen waar zij recht op hebben.

De Minister van Justitie heeft in zijn antwoord verschillende initiatieven aangekondigd. Zo zullen er tijdelijke kamers komen voor het wegwerken van de achterstand en komt er een althans voorlopige uitbreiding van het secretariaat. De Minister van Justitie wenst echter de nodige nuanceringen aan te brengen rond de notie achterstand of bij de termijnen die de toekenning van een noodhulp vergt. Hij is van oordeel dat die termijnen inherent zijn aan het subsidiaire karakter van de financiële hulp van de Staat aan de slachtoffers van opzettelijke geweld-daden. De meeste van de aangekondigde initiatieven komen evenwel tegemoet aan de opmerkingen die het Rekenhof had geformuleerd na afloop van de initiële audit.

Inmiddels heeft de Kamer van Volksvertegenwoordigers op 17 oktober 2002 de betrokken ontwerpen tot hervorming van de wetgeving goedgekeurd. Ze bevinden zich thans bij de Senaat voor een eerste onderzoek.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	7
1.1	Context	7
1.2	Samenvatting van de oorspronkelijke audit	9
1.3	Methodologie	
2	EVOLUTIES DIE ZICH HEBBEN VOLTROKKEN OF DIE NOG AAN DE GANG ZIJN	10
2.1	Evolutie van de personele middelen van het secretariaat	10
2.2	Evolutie van de activiteiten van de commissie	12
	Evolutie van de achterstand	12
	De zittingen	13
	Toekenningstermijnen voor een hoofdhelp	15
	Termijnen voor de toekenning van noodhelp	18
2.3	Aanpassing van de wet- en regelgeving	20
	Context	20
	Ontwerp van aanpassing van het koninklijk besluit	20
	Ontwerp van aanpassing van de wet	21
3	CONCLUSIES VAN HET REKENHOF	26
	BIJLAGE – Antwoord van de Minister van Justitie	29

1 INLEIDING

1.1 Context

- 1 Naar aanleiding van een audit die was aangevat op 16 juni 1999, heeft het Rekenhof aan de Minister van Justitie op 1 maart 2000 een auditverslag toegestuurd over de financiële bijstand van de Staat aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden. Na het antwoord van de minister, dat ontvangen werd op 21 juni 2000, aan het verslag te hebben toegevoegd, werd het eindverslag vervolgens in de vorm van een bijzondere publicatie aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers toegezonden op 19 oktober 2000. Dat verslag is consulteerbaar op de Rekenhof-internetsite www.rekenhof.be.
- 2 Op 15 mei 2002 heeft het Rekenhof beslist te onderzoeken welk gevolg er is gegeven aan de constatering uit dat verslag en het heeft de minister en de voorzitter van de Commissie voor hulp van de Staat aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden daarvan op de hoogte gebracht. Die opvolgingsaudit bestaat uit het evalueren van de ondernomen remediëeringsacties en van de effecten van die acties op de voornaamste vastgestelde problemen.

1.2 Samenvatting van de oorspronkelijke audit

- 3 De artikelen 28 tot 41 van de wet van 1 augustus 1985 bepalen dat een commissie een financiële bijstand kan verlenen aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden. Een slachtoffer kan zich alleen maar tot deze administratieve rechtsinstantie wenden als het geen effectieve schadevergoeding heeft ontvangen of omdat het geen adequate schadeloosstelling zal kunnen afdwingen. Het slachtoffer moet zich bovendien burgerlijke partij hebben gesteld uit hoofde van de gepleegde feiten die de opzettelijke gewelddaad vormen, een rechtstreekse dagvaarding hebben betekend of een geding voor een burgerlijke rechtbank hebben ingeleid.
Als het met vertraging toekennen van hulp een belangrijk nadeel zou kunnen berokkenen aan het slachtoffer, kan de commissie beslissen over te gaan tot het verstrekken van noodhulp. De procedureregels die daarvoor zijn voorgeschreven, verschillen echter niet substantieel van de procedures die zijn uitgewerkt voor een hoofdhulp.
- 4 De audit van het Rekenhof heeft drie grote problemen aangewezen: de trage tenuitvoerlegging van de wettelijke bepalingen in verband met de organisatie en de verbetering van de financiële hulp van de Staat aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden, de ontoereikendheid van de werkingsmiddelen van de commissie en de lange procedure voor het behandelen van de schadeloosstellingsdossiers. De combinatie van die drie factoren had ertoe geleid dat bij het behandelen van de verzoekschriften grote achterstand was ontstaan.
- 5 Het systeem voor financiële hulp van de Staat aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden, dat was ingevoerd door de wet van 1 augustus 1985, was traag op gang gekomen. Om te remediëren aan wat toen al een zeer groot probleem leek, had de Kamer van Volksvertegenwoordigers in

1993 een motie goedgekeurd waarin zij om een aanpassing vroeg van de werking van dat hulpmechanisme teneinde het gebruiksvriendelijker te maken, de procedure te verkorten en haar meer bekendheid te geven. Dat leidde tot een ingrijpende hervorming van de wet in februari 1997. De uitbreiding van het toepassingsveld van het stelsel en de gevoerde informatiecampagne hadden geleid tot een aanzienlijke stijging van het aantal aanvragen tot verkrijgen van bijstand.

Het Rekenhof stelde vast dat de uitvoering van die hervorming door de Koning, waardoor het aantal kamers van de commissie zes in plaats van twee werd, pas in mei 1998 concrete gestalte heeft gekregen en dat de vier nieuwe kamers niet vóór 1999 operationeel waren.

6 Ook al beschikte de commissie dankzij de hervorming van 1997 over de nodige middelen om meer dossiers te kunnen behandelen, toch waren nog andere maatregelen nodig om de achterstand aan onbehandelde dossiers weg te werken. De commissie dacht immers tijdens één werkjaar een definitieve beslissing te kunnen nemen in ongeveer 650 dossiers. Voor 1999 alleen reeds bedroeg het aantal ingediende verzoekschriften echter meer dan 700. Eind 1997 was de achterstand aan nog uit te brengen beslissingen opgelopen tot 890 en eind 1999 was hij nog verder opgeklommen tot 1.879 verzoekschriften, of drieëneenhalve keer meer dan de beslissingen die dat jaar werden genomen.

7 Het Rekenhof raamde de theoretische termijn voor de behandeling van de aanvragen tot het bekomen van een financiële hoofdhulp, tussen de datum van de indiening van het verzoekschrift en de datum van de uitbetaling van de hulp, op ongeveer 17 maanden. Het ging daarbij uit van de ideale hypothese dat de commissie over adequate middelen beschikt en externe bij de procedure betrokken personen een normale medewerking verlenen. De audit wees ook uit dat die theoretische en ideale duur van de door de Koning vastgestelde procedure moeilijk samendrukbaar was en dat een inkorting ervan een fundamentele herziening van de vigerende wetgeving vergde.

In de praktijk, en berekend op basis van de in 1998 genomen beslissingen, stelde het Rekenhof vast dat de effectieve duur van de procedure voor de Commissie voor hulp van de Staat aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden, tussen de datum van de indiening van het verzoekschrift en de effectieve betaling van de hulp, 32 maanden beliep voor de hoofdhulp. Het Rekenhof onderzocht de verschillende fases van de procedure voor de behandeling van een dossier en formuleerde aanbevelingen om de procedure korter te maken.

8 Er werd vastgesteld dat gemiddeld een termijn van vijf jaar en een half verstreek tussen het plegen van de opzettelijke gewelddaad en de effectieve betaling van de hulp aan het slachtoffer, vooral omdat het soms zeer lang duurde vooraleer het slachtoffer zijn verzoekschrift kon indienen. De wetgever heeft immers bepaald dat de slachtoffers geen hulp kunnen ontvangen vooraleer er een vonnis met kracht van gewijsde is dat uitspraak doet over de strafvordering ten aanzien van de dader als deze bekend is; ook moeten de onderzoeken naar de middelen waarover de dader beschikt het onomstootbare bewijs hebben geleverd dat hij onvermogen is. Als men de dader na het verstrijken van een termijn van één jaar vanaf de burgerlijke partijstelling nog steeds niet kent, kan op dat ogenblik het verzoekschrift worden ingediend.

De toekenning van een hulp hing dus niet enkel af van de duur van de procedure voor de commissie, maar ook van de tijd die het onderzoek in beslag nam en desgevallend van het strafproces. Het Rekenhof suggereerde bijgevolg te onderzoeken of de wettelijk opgelegde vereisten voor het indienen van een verzoekschrift, waarvoor trouwens geen equivalent bestaat in de vergelijkbare hulpregelingen in Frankrijk, Nederland en Zwitserland, moeten worden gehandhaafd.

- 9 Wat de noodhulp betreft die kan worden aangevraagd zodra de klacht is ingediend, werd de lange termijn die nodig is voor het toekennen van die hulp onverenigbaar geacht met de notie "hoogdringendheid". Bijgevolg werd aanbevolen ofwel te overwegen provisies toe te kennen ofwel een echt systeem van noodhulp in te voeren met een drastisch vereenvoudigde procedure, geïnspireerd op de werkwijze gevolgd in kortgeding, waarmee de toekenning van hulp binnen enkele weken tot de mogelijkheden gaat behoren.
- 10 Ten slotte verstrekte het Rekenhof de aanbeveling een afzonderlijk begrotingsprogramma te creëren voor de hulp van de Staat aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden, de commissie meer begrotingsinformatie te verschaffen en een rekenplichtige over fondsenvoorschotten aan te stellen zodat de uitbetaling van de schadeloosstellingen sneller zou verlopen.
- 11 In zijn antwoord van 21 juni 2000 erkende de Minister van Justitie dat een van de doelstellingen van de wetgever, namelijk snel een financiële tegemoetkoming aan het slachtoffer kunnen aanbieden, niet echt bereikt was. Hij wees er echter op dat de commissie beter was gaan werken sedert 1998 nadat ze meer personeel had gekregen voor het onderzoeken van de verzoekschriften en ze met degelijk informaticamaterieel was uitgerust.
- 12 De minister had geen enkele commentaar op de aanbevelingen rond een betere organisatie van de werking van de commissie, de verbetering van de procedure voor de hulptoekenning, de instelling van een echte urgentieprocedure. Daar er nog lang geen oplossing in het verschiet lag voor het probleem van de aanzienlijke achterstand aan wachtende dossiers had hij evenmin bedenkingen rond de mogelijkheid om aan de commissie een resultaatverbintenis op te leggen. In feite was de vereffening van de hulptoekenningen via een rekenplichtige over fondsenvoorschotten het enige engagement dat de Minister van Justitie had onderschreven¹.

1.3 Methodologie

- 13 Teneinde een oordeel te kunnen vellen over de belangrijke evoluties die zich hebben kunnen voltrekken en over de initiatieven die op gang zijn gebracht sedert de beëindiging van de audit, heeft het Rekenhof de drie volgende beleidsdomeinen onderzocht:
  - de evolutie van de personeelssterkte van het secretariaat van de commissie en de maatregelen die zijn genomen voor het waarborgen van de permanentie;
  - de organisatie en de werking van de commissie en de op stapel gezette acties voor het versnellen van de termijnen voor de behandeling van de dossiers tijdens de sleutelfasen van de procedure;

¹ Die rekenplichtige is in maart 2002 in dienst getreden.

- de wets- of reglementswijzigingen waarvan werk is gemaakt met het oog op het verkorten van de termijnen waarbinnen een hoofdhulp of een noodhulp kan worden toegekend.
- 14 De voornaamste indicatoren voor het kunnen evalueren van de efficiëntie van de genomen maatregelen zijn de evolutie van de achterstand (het aantal wachtende dossiers) en de evolutie van het aantal beslissingen die de commissie heeft genomen. Die indicatoren moeten worden beoordeeld in het licht van het aantal nieuwe verzoekschriften en van het volume werk dat de kamers aankunnen.
  - 15 De nodige informatie werd ingezameld tijdens interviews met de commissie (voorzitster en secretariaat) en met de verschillende diensten van het Ministerie van Justitie. De gemiddelde termijnen voor het behandelen van de dossiers waarin hulp werd toegekend in 1999, 2000, 2001 en in de loop van het eerste semester van het jaar 2002 werden berekend op grond van de beschikbare en exploitierbare informaticagegevens. Die gegevens vertegenwoordigen voor elk van die periodes meer dan 86 % van de beslissingen tot toekenning van hoofdhulp en meer dan 92 % van de beslissingen tot toekenning van noodhulp. Alle geciteerde kwantitatieve gegevens werden verstrekt of geconfirmeerd door het secretariaat van de commissie.
  - 16 Overeenkomstig de tegensprekelijke procedure die het Rekenhof volgt bij DMO-controles is het verslag van deze opvolgingsaudit op 6 september 2002 toegestuurd aan de Minister van Justitie opdat hij zou kunnen reageren en meedelen welke concrete maatregelen hij overweegt om tegemoet te komen aan de belangrijkste geformuleerde opmerkingen.
  - 17 In een brief van 3 oktober 2002 heeft de Minister van Justitie zijn standpunt bekendgemaakt. Zijn antwoord is als bijlage bij dit verslag gevoegd² op bladzijde 29. Waar het Rekenhof dit nodig achtte, zijn sommige delen van het antwoord van de minister in het verslag verwerkt.

2 EVOLUTIES DIE ZICH HEBBEN VOLTROKKEN OF DIE NOG AAN DE GANG ZIJN

2.1 Evolutie van de personele middelen van het secretariaat

- 18 De theoretische personeelsformatie van het secretariaat van de commissie is niet gewijzigd sedert het Rekenhof zijn audit heeft uitgevoerd en blijft dus tien personen. De gewenste personeelsbezetting voor het secretariaat van de commissie, die op het ogenblik van de audit op twaalf man was geraamd, zou volgens de voorzitster van de commissie thans naar veertien toe herzien moeten worden.

² De documenten die als bijlage bij het antwoord van de minister waren gevoegd, zijn niet aan het verslag toegevoegd omdat de informatie die ze bevatten, en die voornamelijk van statistische aard is, niets wijzigen aan de vaststellingen, conclusies en aanbevelingen van het Rekenhof.

- 19 Het personeel dat in de loop van de voorbije jaren effectief in dienst was, lag sterk beneden de gewenste personeelsbezetting. Mede hierdoor is de commissie er niet in geslaagd de achterstand in te lopen die ontstaan is sedert de wetshervorming van 1997. Evenmin is zij kunnen beginnen met het uitvoeren van het nodige reflectiewerk over haar interne organisatie en met het doorvoeren van de hervormingen die zich opdringen. Wel werkt de secretaris van de commissie aan een breed opgevat project voor de automatisering van de opvolging van de dossiers en van het voeren van de briefwisseling. Dat project bevindt zich thans in een test- en ontwikkelingsfase.

Tabel 1 – Evolutie van het personeel van het secretariaat, uitgedrukt in equivalenten voltijdse eenheden

<i>Datum</i>	<i>30 juni 1999</i>	<i>30 juni 2000</i>	<i>30 juni 2001</i>	<i>30 juni 2002</i>
<i>N Personeel</i>	5,66	5,5	4,2	4,1
<i>F Personeel</i>	3	3,8	3,8	5,5
Totaal	8,66	9,3	8	9,6

- 20 De voorzitter van de commissie heeft de minister en de bevoegde administratieve diensten verschillende malen gewezen op die personeelsproblemen en op de gevolgen daarvan voor het behandelen van de dossiers. Toen zij ondervraagd werden over steeds weer dezelfde opduikende moeilijkheden om het secretariaat van de commissie voldoende personeel te geven, hebben de HR-verantwoordelijken van het kabinet van de minister en van de Federale Overheidsdienst Justitie verwezen naar de personeelsproblemen waarmee het departement in zijn globaliteit te kampen heeft.
- 21 Het Rekenhof stelt vast dat geen enkele structurele oplossing is aan gebracht aan de personeelsbezettingsproblemen van het secretariaat van de commissie. Dat personeelstekort ontnemt de commissie slagkracht voor het behandelen van nieuwe verzoekschriften, belet haar haar interne organisatie te herzien en maakt het haar a fortiori onmogelijk de achterstand weg te werken die zij heeft opgelopen.

Antwoord van de Minister van Justitie

Ze (de voorzitter van de commissie) benadrukt dat het aantal beslissingen, en bijgevolg de mate waarin de achterstand kan worden weggewerkt, recht evenredig is met het aantal personeelsleden waarover het secretariaat van de commissie beschikt. (...)dat in 2002 vermoedelijk voor het eerst meer beslissingen zullen worden genomen, dan er verzoekschriften ingediend worden. De geaccumuleerde achterstand kan evenwel slechts worden weggewerkt mits inschakeling van bijkomend personeel.

Er wordt evenwel geen enkele uitleg verschaft over de reden waarom er tot dusver nog geen oplossing is voor het probleem waarop het Rekenhof reeds in 2000 had gewezen ter gelegenheid van de initiële audit.

2.2 Evolutie van de activiteiten van de commissie

- 22 Bij ongewijzigde reglementering hangt de evolutie van de activiteiten van de commissie niet alleen af van het volume werk dat haar secretariaat kan verzetten, maar ook van het aantal zittingen dat kan worden gehouden en van de evolutie van het aantal nieuwe verzoekschriften en hun complexiteit. De som van die verschillende factoren is bepalend voor de evolutie van de achterstand (aantal dossiers die op behandeling of op een beslissing wachten) en voor de behandelingstermijnen van de dossiers.

Tijdens de initiële audit was het normale activiteitsritme van de commissie, uitgaande van de veronderstelling dat er per zitting 10 dossiers behandeld zouden worden en dat elke kamer 1 zitting per maand zou houden, geraamd op 720 beslissingen per jaar, of 654 afgewerkte dossiers. Het gemiddeld aantal te nemen beslissingen voor ieder dossier werd van zijn kant op 1,1 geschat.

Evolutie van de achterstand

- 23 Het eerste semester van dit jaar 2002 uitgezonderd, was het aantal beslissingen dat ieder jaar werd genomen kleiner dan het aantal nieuwe verzoekschriften, wat maakt dat de achterstand steeds verder toeneemt.

Tabel 2 – Evolutie van het aantal verzoekschriften, beslissingen en wachtende dossiers

Jaar	Nieuwe verzoekschriften	Aantal beslissingen ³	Wachtende dossiers
1999 (31/12)	715	530	1.879
2000 (31/12)	740	732	nb
2001 (31/12)	645	534	nb
2002 (30/06)	370	415	2.019

De achterstand op 30 juni 2002 bedraagt 1.258 Franstalige en 761 Nederlandstalige verzoekschriften. Dat verschil vindt zijn verklaring in het feit dat het aantal Franstalige verzoekschriften groter is (54 % van het totale aantal sedert de oprichting van de commissie) en in het tekort aan Franstalig personeel op het niveau van het secretariaat (zie tabel 1, pagina 9). De vergelijking tussen de evolutie van het aantal genomen beslissingen en de evolutie van de personeelsbezetting van het secretariaat bevestigt trouwens het belang van de personeelsproblemen.

- 24 Aangezien de optimale theoretische termijn voor het behandelen van een dossier op ongeveer zeventien maanden werd geraamd, zou er geen enkel wachtend dossier mogen zijn dat van vóór 1 januari 2001 dateert. Van de 2.019 verzoekschriften die op behandeling of op een beslissing wachtten op 30 juni 2002, waren er echter 1.037 die bij de commissie waren ingediend vóór 1 januari 2001.
- 25 Ondanks de inspanningen die zijn geleverd in de loop van het jaar 2000 en in het eerste semester van het jaar 2002 stelt het Rekenhof vast dat het aantal wachtende dossiers niet is afgenomen sedert de audit en dat er een abnormale achterstand bestaat van rond de duizend dossiers.

³ Het aantal beslissingen stemt niet overeen met het aantal afgesloten dossiers daar het vaak voorkomt dat er per dossier meer dan één beslissing moet worden genomen.

Het Rekenhof stelt een verontrustende achterstand vast in de behandeling van de dossiers. Mevrouw Delesie⁴ omschrijft "de achterstand" als "het aantal dossiers dat volledig is, doch waar gewacht wordt op de redactie van het verslag door de verslaggever (in casu het secretariaat), of op het vastleggen van een zitting." (respectievelijk 390 en 260 dossiers).

Het Rekenhof is van oordeel dat de termijnen voor het behandelen van de dossiers bekeken moeten worden vanuit de invalshoek van de slachtoffers. Met andere woorden vanuit de optiek van de periode die verstrijkt tussen de indiening van hun verzoekschrift en het definitieve antwoord dat ze krijgen. Voor het Rekenhof moet het aantal van ongeveer duizend dossiers die wachten op een beslissing en waarvan de behandeling reeds meer tijd in beslag neemt dan de theoretische lengte van de procedure, worden beschouwd als een abnormale achterstand.

De zittingen

- 26 Ter uitvoering van artikel 30, § 2, van de wet van 1 augustus 1985 telt de Commissie voor hulp van de Staat aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden 36 leden (18 effectieve leden en 18 plaatsvervangende leden) die voor een periode van zes jaar zijn benoemd. Elk van de zes kamers is immers samengesteld uit een magistraat, een advocaat en een ambtenaar.

Het zetelen in de commissie is voor elk van de leden een nevenactiviteit waarvoor zij een presentiegeld ten belope van een symbolisch bedrag ontvangen⁵.

- 27 Qua benoemingen ontbreken er drie effectieve en drie plaatsvervangende magistraten, alsmede drie effectieve ambtenaren. De voorzitter van de commissie beklagt zich over de onvoldoende beschikbaarheid van een groot aantal commissieleden. Hierdoor functioneren de kamers sedert drie jaar hoofdzakelijk dankzij de inzet van een gemotiveerde ploeg van vier magistraten, zes advocaten en zes ambtenaren, of zestien leden in totaal. Drie advocaten hebben bovendien aangekondigd dat ook zij problemen zouden hebben om voldoende tijd vrij te maken. Occasioneel kan ook een beroep worden gedaan op twee magistraten, zes advocaten en een ambtenaar.

Rekening gehouden met de problemen van beschikbaarheid varieert de samenstelling van de kamers continu en het is symptomatisch te moet vaststellen dat de voorzitter van de commissie zowel vier kamers moeten voorzitten (twee Franstalige en twee Nederlandstalige) als moet rapporteren over alle Franstalige verzoekschriften.

⁴ De voorzitter van de Commissie voor hulp van de Staat aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden.

⁵ Het koninklijk besluit van 26 april 1999 (BS, 20 mei 1999) stelt het bedrag van de presentiegelden vast op de volgende bedragen: 2.000 BEF voor de voorzitter, 1.800 BEF voor de ondervoorzitters en 1.650 BEF voor de leden, met uitzondering voor de ambtenaren die tijdens hun diensturen zetelen.

Tabel 3 – Aantal zittingen

Periode	1999	2000	2001	30 juni 2002
<i>N Kamers</i>	35	35	25	19
<i>F Kamers</i>	27	29	28	12
Totaal	62	64	53	31

- 28 De voorzitter van de commissie heeft in september 1999 aan de minister gevraagd dat hij nieuwe leden zou benoemen in de openstaande mandaten. Meer recent heeft de voorzitter van de commissie in een nota van 14 mei 2002 de Minister van Justitie erover ingelicht dat zij van plan was ieder lid aan te schrijven met de vraag of het zijn mandaat ja dan nee wenste verder te zetten. Zij stelt voor dat men nieuwe leden zou aanstellen na afloop van die consultatieronde. Tegelijkertijd stelt zij voor het bedrag van de presentiegelden op te trekken. Het tekort aan tweetalige kandidaten (de wet vereist dat de ondervoorzitters van de commissie tweetalig zijn alhoewel ze eentalige kamers moeten voorzitten), zou een verklaring vormen voor de moeilijkheid waarop men stuit bij het opvullen van de openstaande mandaten voor magistraten.
- 29 Het lijkt vooral belangrijk dat de kamers van de commissie over al de nodige werkmiddelen kunnen beschikken, zoals dat ook is gezegd voor het personeel van het secretariaat. Mocht zulks nodig zijn dan dient er zelfs een aanpassing te komen van de door de wet opgelegde voorwaarden, omdat het gevaar bestaat dat de Staat wordt aangeklaagd als hij niet alle adequate maatregelen treft om binnen een redelijke termijn recht te laten geschieden aan de burger⁶.
- 30 De voorbije jaren was het voor de zes kamers van de commissie niet mogelijk twaalf zittingen per jaar te houden. Het Rekenhof is van oordeel dat de beschikbaarheid van de leden van de commissie regelmatig bekeken moet worden en dat opengevallen plaatsen moeten worden opgevuld, desnoods door de eis van tweetaligheid aan te passen die de wet voor de ondervoorzitters van de commissie oplegt. Het theoretische aantal van tweeënzeventig zittingen per jaar tegen een ritme van één vergadering per maand voor alle zes kamers lijkt inderdaad net voldoende om de binnen een tijdsspanne van één jaar ontvangen verzoekschriften te behandelen.
- 31 Tenzij het aantal nieuwe verzoekschriften merkelijk zou gaan dalen, zal het bijgevolg voor zes kamers die effectief zetelen niet mogelijk zijn de abnormale achterstand van om en bij de duizend dossiers weg te werken waartegen de commissie aankijkt. Dat alleen al zou ongeveer twee jaar werk vergen. Om die redenen, en bovenop de maatregelen die moeten worden genomen om een normale werking van de commissie te verzekeren, verstrekt het Rekenhof de aanbeveling dat men specifieke maatregelen zou nemen voor het inhalen van de achterstand.

⁶ Zie het arrest van 4 juli 2002 van het hof van beroep van Brussel in de zaak Belgische Staat/FERRARA JUNG.

De geaccumuleerde achterstand kan evenwel slechts weggewerkt worden mits inschakeling van bijkomend personeel. Om die reden heb ik besloten dat de FOD Justitie de nodige interne maatregelen dient te treffen, zodat bij de commissie tijdelijke inhaalkamers in werking kunnen worden gesteld.

Verder heeft mevrouw Delesie het initiatief genomen om alle commissieleden aan te schrijven met de vraag of ze hun mandaat verder willen uitoefenen. Een aantal van de benoemde leden blijkt immers zelden of nooit beschikbaar. Dit laat toe de procedure tot aanstelling van nieuwe leden op te starten.

Een verhoging van de zitpenningen lijkt ook mij gerechtvaardigd. Hiertoe zal een voorstel voorgelegd worden aan de Inspectie van Financiën.

Toekenningstermijnen voor een hoofdhulp

- 32 In vergelijking met de datum van de indiening van de aanvraag van hulp, zijn de gemiddelde termijnen die nodig zijn voor het nemen van een beslissing tot het toekennen van een hoofdhulp tijdens de voorbije jaren de volgende (per jaar van toekenningsbeslissing).

Tabel 4 – Gemiddelde termijnen voor het nemen van beslissingen tot het toekennen van een hoofdhulp⁷

Periode	1999	2000	2001	30 juni 2002
Termijn in maanden	26,5	24,6	29	30,2

- 33 Om die cijfers te kunnen vergelijken met de termijn van 32 maanden die men had berekend ter gelegenheid van de initiële audit, dient men daar de tijd aan toe te voegen die de effectieve uitbetaling van de hulp vergt, namelijk zes tot acht weken. Er dient evenwel opgemerkt dat die bijkomende termijn maximaal drie weken in beslag neemt sedert men in april 2002 de uitbetaling van de hulp in handen heeft gegeven van een boekhouder.

- 34 De oorzaak van de lange duur van de procedure voor de commissie is toe te schrijven aan volgende factoren.

De procedure verloopt volgens strikte vormvereisten. Als de commissie een kopie van het strafdossier nodig acht bij het behandelen van een dossier of aan de politie wil vragen een onderzoek uit voeren naar de solvabiliteit van de dader van de opzettelijke gewelddaad, dan moet de procureur-generaal van het hof van beroep tot wie de aanvraag is gericht daarmee instemmen⁸.

De dossiers blijven geopend tot alle informatie verzameld is om in alle billijkheid een beslissing te kunnen nemen. Dat kan leiden tot het voeren van een uitgebreide briefwisseling, wat supplementair werk betekent voor

⁷ Die gemiddelde termijnen werden berekend op basis van de beslissingen tot toekenning van een hoofdhulp die in respectievelijk 309, 444, 334 et 282 gevallen werden genomen, terwijl het totaal aantal beslissingen tot toekenning van een dergelijke hulp 333, 513, 386 en 307 bedroeg.

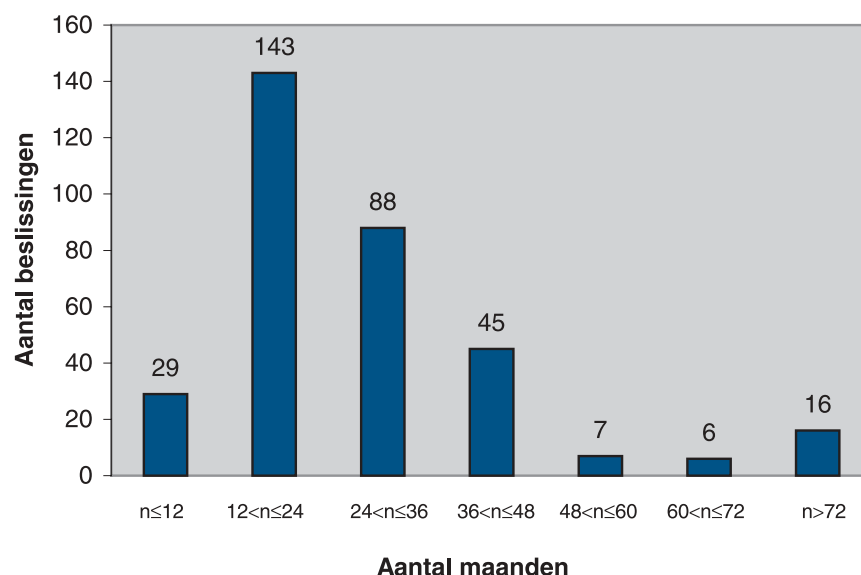
⁸ Bij toepassing van artikel 34, § 4, van de wet van 1 augustus 1985.

het secretariaat van de commissie. Binnen de huidige organisatie van de financiële hulp van de Staat aan de slachtoffers van opzettelijke misdaden is het voor de commissie niet mogelijk justitieassistenten in te schakelen die de eisers zouden kunnen opzoeken om hen te helpen bij het vervolledigen van hun dossier. Als dat wel zou kunnen, zou volgens de commissie in meer dan 85 % van de dossiers een hulp kunnen worden toegekend aan de slachtoffers.

- 35 Zoals het Rekenhof tijdens de audit heeft onderstreept, zou het secretariaat van de commissie ook toegang moeten hebben tot het rijksregister om te vermijden dat men wegens niet aan de commissie meegedeelde adresveranderingen ieder spoor van de eiser zou verliezen. In zijn antwoord had de Minister van Justitie gepreciseerd dat de vraag van de commissie om toegang te krijgen tot het rijksregister aan de bevoegde instanties was voorgelegd. De voorzitter van de commissie heeft verschillende malen die aanvraag herhaald aan de secretaris-generaal van het departement van Justitie, maar zij heeft tot op heden nog steeds geen satisfactie bekomen⁹.
- 36 De moeilijkheden inherent aan de procedure en aan het gevoerde beleid – dat erin bestaat aan de slachtoffers van een opzettelijke misdaad een maximaal recht op een financiële hulp van de Staat aan te bieden – hebben voor gevolg dat dossiers die vijf tot tien jaar aanslepen, meespelen in de berekening van de gemiddelde termijnen. Zo komt het dat voor de beslissingen tot toekenning van een hoofdhulp genomen in de loop van het jaar 2001, de mediaantermijn 23,3 maanden bedraagt terwijl de gemiddelde termijn 29 maanden is. Dat wil zeggen dat de helft van de beslissingen die genomen zijn in die 364 dossiers, werden genomen binnen een kortere periode en de andere helft binnen een langere. De verdeling volgens de termijnen van de beslissingen tot toekenning van een hoofdhulp genomen in 2001 is als volgt.

Grafiek 1 – Verdeling, volgens de duur van de procedure, van de beslissingen tot toekenning van een hulp genomen in 2001

⁹ Nota's van 18 november 1999, 12 december 2000 en 13 maart 2002.

- 37 Ter herinnering: tussen het moment waarop de opzettelijke gewelddaad zelf is gepleegd en het ogenblik waarop het slachtoffer een schadeloosstelling kan ontvangen, verstrijken er minstens tweeënehalf tot vijf jaar. Dat komt omdat de wetgever beslist heeft dat een hoofdhulp toekennen pas mogelijk was na het uitspreken van een vonnis met kracht van gewijsde over de strafvordering ten aanzien van de dader, als deze bekend is; een tweede door de wetgever opgelegde voorwaarde was dat de onderzoeken naar de middelen waarover de dader beschikt, onbetwistbaar moesten aangeven dat hij onvermogen is.
- 38 Na een lichte verbetering voor de beslissingen die tijdens het jaar 2000 zijn genomen, stelt het Rekenhof vast dat de gemiddelde termijn voor het nemen van een beslissing tot toekenning van een hoofdhulp opnieuw langer is geworden en in de omgeving blijft van de termijn van ongeveer dertig maanden die eerder tijdens de initiële audit was vastgesteld. Hoewel dat gemiddelde gerelativeerd moet worden wegens onder andere de impact van de dossiers die gedurende verschillende jaren hangende blijven om zodoende voor de eisers de kansen op het bekomen van een schadeloosstelling zo groot mogelijk te maken, dient erop te worden gewezen dat de termijnen voor het toekennen van een hoofdhulp te lang zijn wegens de omslachtigheid van de procedure en de ontoereikende middelen waarover het secretariaat van de commissie beschikt.
- 39 Zoals tijdens de initiële audit was onderstreept, zou de commissie toegang moeten krijgen tot het rijksregister om op die manier makkelijker eisers op het spoor te komen die nalaten hun nieuw adres mee te delen. Bovendien zou de commissie zich moeten kunnen wenden tot justitieassistenten voor het bijstaan van de eisers bij het vervolledigen van hun dossier.
- 40 Komt er, zoals het Rekenhof in zijn audit stelt, geen herziening van de basis- en de vormvoorwaarden die de thans van toepassing zijnde regelgeving voorschrijft dan kan de gemiddelde termijn voor de toekenning van een hoofdhulp moeilijk beneden de 17 maanden worden gebracht.

Antwoord van de Minister van Justitie

De "slapende" dossiers waarvan melding wordt gemaakt in het verslag, creëren een sterk vertekend beeld van de werkelijkheid. Dossiers die van bij de aanvang volledig zijn of waarin de door de commissie gevraagde stukken of gegevens zonder dralen worden bezorgd, kennen een vlotte afhandeling. Vaak duurt het evenwel bijzonder lang vooraleer de commissie over alle vereiste gegevens beschikt. Het betreft doorgaans informatie die wordt gevraagd aan de verzoeker of zijn advocaat, aan het parket (zoals een financieel onderzoek) of aan de gerechtelijke geneeskundige dienst (een medisch onderzoek).

Het lijkt mij logisch dat de commissie voldoende geïnformeerd wil zijn. Op zich wijst dit niet op een te geformaliseerde procedure. Desalniettemin zijn maatregelen noodzakelijk om wachttijden en vertragingen in te dijken en het procedureverloop efficiënter te maken:

1. Hoger is geweest op de minstens tijdelijke uitbreiding van het secretariaat en de vervanging van passieve commissieleden.
2. De geplande nieuwe wetten moeten gevolgd worden door een grondige wijziging van het koninklijk besluit waarin het procedureverloop wordt geregeld (zie nr. 46¹⁰ van het verslag).
3. Het is aangewezen dat de commissie haar Huishoudelijk Reglement zou aanpassen aan de nieuwe regelgeving. In het oorspronkelijk verslag van het Rekenhof (september 2000) worden in dit verband verschillende suggesties geformuleerd. In de schoot van de commissie kunnen alvast interne afspraken worden gemaakt.
4. De commissie moet toegang hebben tot het Rijksregister. De administratie bereidt een koninklijk besluit voor waarin dit onder meer voor de commissie voorzien wordt. Dit dossier loopt vertraging op omwille van de structurele veranderingen binnen de FOD Justitie. Het ontwerp zal hieraan aangepast moeten worden.

Volgens het verslag zou de commissie beroep moeten kunnen doen op de justitieassistenten slachtofferonthaal indien de verzoeker zich niet deskundig laat begeleiden. Ik acht het niet nuttig noch mogelijk om de justitieassistenten, die reeds een overvolle agenda hebben, met dergelijke opdrachten te belasten. Vooreerst hebben zij niet de vereiste juridische vorming. Bovendien kunnen slachtoffers zich laten bijstaan door daartoe door de Koning erkende verenigingen. Momenteel zijn 18 centra voor slachtofferhulp erkend. Het secretariaat van de commissie laat niet na te wijzen op de voorziene mogelijkheden van bijstand.

Voor zover dat nodig mocht zijn, preciseert het Rekenhof dat grafiek 1, die de verdeling bevat volgens de duur van de procedure van de beslissingen tot toekenning van een hulp genomen in 2001 (paragraaf 36 van dit verslag), tot doel heeft te illustreren welke de impact is van de “slapende” dossiers. Voor dat referentiejaar, waarin 364 toekenningsbeslissingen werden genomen, kan men evenwel alleen maar beschouwen dat de 162 toekenningsbeslissingen die meer dan 24 maanden aansleepten, enkel dergelijke dossiers betreffen.

Wat tot slot het beroep doen op justitieassistenten betreft, die opmerking had enkel tot doel passieve eisers ter hulp te schieten om zo hun dossier te vervolledigen en hen zo nodig door te sturen naar de gespecialiseerde sociale bijstandsdiensten.

Termijnen voor de toekenning van noodhulp

- 41 Wat de noodhulp betreft – waarvoor niet de prealabele eis geldt dat de strafvordering ten aanzien van de agressor afgerond moet zijn – blijven de termijnen die nodig zijn voor het nemen van een beslissing onverenigbaar met de notie “nood” zelf. Het Rekenhof merkt op dat de termijn voor het nemen van een beslissing tot toekenning van noodhulp de jongste jaren sterk is opgelopen. Hij is omzeggens even lang geworden als de termijn voor het toekennen van hoofdhulp, wat vragen doet rijzen rond het principe zelf van wat onder noodhulp moet worden verstaan.

¹⁰ In dit verslag is dat nr. 47.

Antwoord van de Minister van Justitie

De gemiddelde behandelingstermijn voor noodhulp zou volgens het verslag even lang zijn als bij de hoofdhulp.

Naast voormelde personeelsproblematiek, spelen volgende factoren een rol:

- Regelmatig vraagt de verzoeker om noodhulp en om hoofdhulp. Wanneer hij geen dringende kosten voorlegt, wordt het dossier verder afgehandeld als een vraag om hoofdhulp en belegt men geen aparte (nutteloze) zitting voor de noodhulp;*
- Het ontbreken van objectieve informatie en de lange duur om deze te bekomen, zorgen ook hier voor vertraging in de afhandeling.*

Een minimaal onderzoek blijft vereist. Wanneer het strafonderzoek loopt en de commissie bevestiging wenst van het relaas van de verzoeker, moet ze zich tot het parket wenden. Desalniettemin moet de gemiddelde behandelingstermijn van verzoeken om noodhulp drastisch naar omlaag.

De maatregelen zijn gelijkaardig als bij de hoofdhulp:

- het minstens tijdelijk voorzien in extra personeel en de aanstelling van nieuwe commissieleden;*
- grondige aanpassing van het koninklijk besluit en van het huishoudelijk reglement overeenkomstig de nieuwe wettelijke bepalingen;*
- interne afspraken met het oog op de prioritaire behandeling van dergelijke dossiers.*

Het Rekenhof wenst te verduidelijken dat het zijn analyse van de termijnen die nodig zijn voor de toekenning van een noodhulp, enkel heeft gebaseerd op de dossiers die tot de effectieve toekenning van een dergelijke hulp aanleiding hebben gegeven. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de gemiddelde termijnen voor het nemen van de beslissingen tot toekenning van een noodhulp in 1999, 2000, 2001 en in de loop van het eerste semester van dit jaar.

Tabel 5 – Gemiddelde termijnen voor de toekenning van een noodhulp¹¹

Periode	1999	2000	2001	30 juni 2002
Termijn in maanden	15,7	17,4	21,5	29,6

¹¹ Die gemiddelde termijnen werden berekend op basis van de beslissingen tot toekenning van een noodhulp genomen in respectievelijk 47, 62, 45 en 30 gevallen, terwijl het totale aantal beslissingen tot toekenning van een dergelijke bijstand 51, 63, 46 en 33 bedroeg. Teneinde die gegevens te vergelijken met de 15 en een halve maand, berekend naar aanleiding van de audit, moet daar ook de tijd aan toegevoegd worden die nodig is voor de uitbetaling van de toegekende hulp.

2.3 Aanpassingen van de wet- en regelgeving

Context

- 42 Drie teksten met normatieve waarde regelen de werking van de commissie:
- de artikelen 28 tot 41 van de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere maatregelen, gewijzigd door de wetten van 23 juli 1991, 24 december 1993, 17 en 18 februari 1997 en 8 juni 1998;
  - het koninklijk besluit van 18 december 1986 betreffende de commissie voor hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden, gewijzigd door de koninklijke besluiten van 26 maart 1991 en 18 mei 1998;
  - het koninklijk besluit van 11 september 1987 tot goedkeuring van het huishoudelijk reglement van de commissie.
- 43 Die teksten zijn niet ten gronde gewijzigd geweest sedert de audit van het Rekenhof. Wel is men begonnen met het hervormen van de procedure voor de commissie (koninklijk besluit) en vervolgens van de wetgeving. Een van de laatste initiatieven was de voorlegging aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers op 7 juni 2002 van een herschreven en herziene wetgeving, in de vorm van regeringsamendementen op twee wetsvoorstellen die dateerden van 3 mei 2000¹².

Het onderzoek van de door de commissie en door de Steundienst Slachtofferzorg van het Directoraat-generaal Rechterlijke Organisatie voorgelegde stukken¹³, laat toe de kalender, de inhoud en de vorm van de in het vooruitzicht gestelde aanpassingen van de wet en van het koninklijk besluit als volgt te preciseren.

Ontwerp van aanpassing van het koninklijk besluit

- 44 Op 18 februari 2000 heeft het kabinet van de Minister van Justitie een vergadering georganiseerd tussen de betrokken diensten om te bestuderen welke de mogelijkheden waren op het vlak van de hervorming van de wet betreffende de hulp van de Staat aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden.
- 45 In mei 2000, na een concertatievergadering tussen het Directoraat-generaal Rechterlijke Organisatie en het kabinet van de minister, werd een ontwerp tot aanpassing van de wet betreffende de hulp van de Staat aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden in de massa van de talrijke lopende projecten als “niet prioritair”¹⁴ bestempeld.
- 46 Op 16 oktober 2000 heeft het Directoraat-generaal Rechterlijke Organisatie het advies gevraagd van de Commissie voor hulp van de Staat aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden over een voorstel

¹² Wetsvoorstellen ingediend door de heer Servais Verherstraeten, Kamer van Volksvertegenwoordigers, St. 50, 0625/001 en 0626/001.

¹³ Het Directoraat-generaal Rechterlijke Organisatie omvat onder andere een Steundienst Slachtofferzorg die belast is met de logistieke ondersteuning en coördinatie van de initiatieven van het Ministerie van Justitie inzake slachtofferzorg, informatieverstrekking aan slachtoffers en familieleden, vertegenwoordiging van de Minister van Justitie voor de Commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden.

¹⁴ Namelijk 3 op een schaal van 1 tot 3, nota 3/DG/sds van 26 mei 2000.

tot hervorming van de procedure waarvoor enkel een wijziging van het koninklijk besluit nodig zou zijn.

- 47 Dat voorstel beoogde een lichte wijziging van de procedure, waarbij het secretariaat van de commissie een actievere rol zou gaan spelen en ook de rol van de afgevaardigde van de minister fundamenteel herzien zou worden. Deze laatste zou niet langer als “tegenpartij” van de eiser ageren, maar eerder als garant voor de inachtneming van de wettelijkheid. De procedure zou aanvangen met een ontwerp van verslag dat het secretariaat opstelt en aan de eiser en aan de minister toezendt. De eiser zou 30 dagen krijgen voor het indienen van een memorie van antwoord, waarna de afgevaardigde van de minister op zijn beurt 15 dagen zou hebben om te reageren. Als een gunstig advies wordt uitgebracht, zou het dossier klaar zijn voor het bepalen van een datum voor het houden van de zitting. Is het advies negatief, dan zou de eiser 30 dagen krijgen om te repliceren.
- 48 Ook al zijn de termijnen waarover de partijen beschikken om zich te manifesteren slechts met vijftien dagen ingekort¹⁵, dan nog zou de impact van de in het vooruitzicht gestelde nieuwe procedure, in termen van verkorting van de termijnen, groter kunnen zijn. Het opnemen van een status questionis van het dossier in het ontwerpverslag dat het secretariaat bij de aanvang van de formele procedure opstelt, zou vanwege de eiser een reactie kunnen uitlokken en vermijden dat het dossier verzandt in een eindeloze reeks van vragen om informatie waar niet op wordt ingegaan.
- 49 De voorzitter heeft als antwoord (brief van 21 december 2000) aan het departement de volgende conclusies meegedeeld:
- voor de noodprocedure zouden de beslissingen genomen moeten kunnen worden door een kamervoorzitter die alleen zetelt, wat een wijziging van de wet nodig maakt;
  - voor de hoofdhelpprocedure, is de commissie van oordeel dat de voorgelegde voorstellen effectief kunnen bijdragen tot een versnelling en verbetering van de procedure, maar meent zij dat een echte versnelling alleen maar mogelijk is mits een wijziging van de wet;
  - een wetswijziging is bovendien wenselijk om de categorieën begunstigen te verruimen tot bijvoorbeeld de ouders van verdwenen personen.
- 50 Als gevolg van dat antwoord werd van het ontwerp van procedureaanpassing afgestapt en werd geopteerd voor een voorafgaande wijziging van de wet.

Ontwerp van aanpassing van de wet

- 51 De administratie heeft de twee wetsontwerpen voorbereid met het oog op de wijziging van de wet van 1 augustus 1985¹⁶. De voornaamste bepalingen daarvan zijn de volgende.

¹⁵ We herinneren eraan dat de huidige procedure voor het onderzoeken van de aanvraag van hulp voorschrijft dat nadat aan de partijen is gevraagd hun conclusies neer te leggen, de minister dertig dagen tijd heeft om een memorie van antwoord op te stellen, waarna de eiser op zijn beurt eveneens over een termijn van dertig dagen beschikt om aan het secretariaat een memorie te bezorgen waarin zijn repliek voorkomt. Het verslag wordt vervolgens opgesteld en aan de partijen genotificeerd, en de minister beschikt dan over vijftien dagen voor het indienen van een laatste memorie, en de eiser vervolgens over vijftien dagen om daarop te antwoorden.

¹⁶ Het reglement van de Kamer van Volksvertegenwoordigers schrijft voor dat gemengde wetsontwerpen gesplitst worden. Om die reden worden twee ontwerpen ingediend: het eerste tot regeling van de materies bepaald in artikel 78 van de Grondwet, en het tweede tot regeling van de materies bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

- 52 Teneinde de werking van de commissie, die is opgesplitst in Nederlands-talige en in Franstalige kamers, te verbeteren, zou de tweetaligheidsvereiste die de wet thans voorschrijft voor de magistraten alleen gehandhaafd blijven voor de voorzitter van de commissie.
- 53 De uitbreiding van de toegang tot de commissie zou de mogelijkheid openen voor het toekennen van hulp:
- aan de ouders van een minderjarige die het slachtoffer is van een opzettelijke gewelddaad;
  - aan de personen die samenwoonden met een slachtoffer dat sedert meer dan één jaar verdwenen is, als die verdwijning waarschijnlijk te maken heeft met een opzettelijke gewelddaad;
  - aan de personen die op het ogenblik van de gewelddaad slachtoffer zijn van mensenhandel.
- 54 Als gevolg van de aanbevelingen van het Rekenhof zou de noodhulp-procedure geïnspireerd worden op de procedure in kortgeding en zouden de kamervoorzitters alleen mogen zetelen. De Koning zal de modaliteiten van die procedure nader moeten bepalen. De kamervoorzitters zouden zich eveneens kunnen uitspreken over verzoekschriften die kennelijk onontvankelijk of ongegrond zijn.
- 55 Wat de procedure tot toekenning van een hoofdhulp betreft, behelst het voorontwerp een verbetering van de procedure in termen van ontvankelijkheid en snelheid. De commissie zou inderdaad van oordeel kunnen zijn dat het indienen van een klacht door de eiser of het feit dat hij beschouwd wordt als een persoon die nadeel heeft geleden, volstaat wanneer het strafdossier zonder gevolg is geklasseerd omdat de dader onbekend is gebleven.
- 56 De ontvangsten van het Fonds tot hulp van de Staat aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden (bijdrage ten laste van de personen die veroordeeld zijn tot een criminele of correctionele straf) en de maximumbedragen¹⁷ van de toegekende hulp (7.500 € voor noodhulp tegenover de huidige 7.437 € en 62.000 € voor hoofdhulp tegen 61.973 € nu), zouden voortaan gewijzigd kunnen worden bij een in ministerraad overlegd koninklijk besluit, wat zou toelaten de ontvangsten aan te passen aan de uitgaven¹⁸.
- 57 Er liggen aanpassingen in het verschiep van de eigenlijke procedure. Zo wordt een wijziging aangebracht aan de voorafgaande verhoring van het slachtoffer en van de afgevaardigde van de minister. Thans moeten zowel de eiser als de afgevaardigde van de minister in iedere zaak door de commissie worden gehoord. In de toekomst zou worden afgestapt van die verplichting om de eiser te horen, en zou die verplichting vervangen worden door een recht voor de eiser om gehoord te worden. De commissie zal evenwel steeds het recht behouden de eiser op te roepen en te verhoren zo zij dat wenst. De afgevaardigde van de Minister van Justitie moet van zijn kant niet meer verschijnen. Zijn rol wordt geherdefinieerd zodat hij niet langer naar voren treedt als de "tegenpartij" van de eiser; zijn (schriftelijk) advies heeft alleen betrekking op de voorwaarden waarbinnen de

¹⁷ De schadeloosstelling zal ook meer dan 500 € moeten bedragen (tegenover 371,84 nu).

¹⁸ Op 31 december 2001 bedroeg het saldo van dat fonds 22,40 miljoen euro, wat ontoereikend zou kunnen blijken als men erin slaagt de achterstand op te halen en mochten omvangrijke bedragen toegekend worden.

schadeloosstelling van de slachtoffers zal geschieden, en niet langer meer op bijvoorbeeld het bedrag van de hulp die zou moeten worden toegekend.

58 De ontwerpen van de regering maken die nieuwe bepalingen toepasselijk op de verzoekschriften die nog hangende zijn bij de commissie op het ogenblik van hun vankrachtwording. Het minimumbedrag van de schadeloosstelling, het maximumbedrag van de hulp en de voorschriften betreffende de indiening en de inhoud van een verzoekschrift vormen hierop evenwel een uitzondering.

59 Toen zij die ontwerpen op 26 maart 2001 aan de Minister van Justitie toezond, heeft de administratie trouwens zijn aandacht gevestigd op de steeds weerkerende vraag van het secretariaat van de commissie om over het nodige personeel te kunnen beschikken teneinde de procedure sneller te laten verlopen, de achterstand weg te werken en het hoofd te kunnen bieden aan de stijging van het aantal verzoekschriften als gevolg van de uitbreiding van de categorieën rechthebbenden.

60 Die teksten werden vervolgens door het kabinet van de minister goedgekeurd en op 18 september 2001 voor advies aan de Inspectie van Financiën toegestuurd.

In haar advies van 12 oktober 2001 formuleert de Inspectie van Financiën wat de kern van de zaak betreft één fundamentele opmerking van praktische aard: *“terwijl de commissie reeds moet aankijken tegen een grote achterstand zal de stijging van het aantal potentiële eisers er inderdaad toe leiden dat de commissie nog meer overstelpt zal raken en dat de problemen waaraan zij nauwelijks het hoofd kan bieden met de huidige middelen waarover zij beschikt nog zullen toenemen. Die wijziging is mijns inziens dan ook voorbarig. In een eerste stap zouden krachtdadige maatregelen moeten worden getroffen om die enorme achterstand op significante wijze weg te werken¹⁹”*. (vertaling)

61 Die ontwerpen werden aan de Minister van Begroting voorgelegd op 14 november 2001.

62 Ter uitvoering van de bepalingen van het koninklijk besluit van 16 november 1994 betreffende de administratieve en begrotingscontrole (Belgisch Staatsblad van 17 januari 1995) worden inzonderheid voor voorafgaand advies aan de inspecteurs van financiën voorgelegd: de voorontwerpen van wet, de ontwerpen van koninklijk en van ministerieel besluit, van omzendbrief of van beslissing die aan de Ministerraad zullen worden voorgelegd, evenals de voorstellen waarvan de uitvoering een rechtstreekse of onrechtstreekse weerslag met zich zou kunnen brengen.

Indien de betrokken minister niet kan instemmen met het negatief advies van een Inspecteur van Financiën, wendt hij zich tot de minister die bevoegd is voor de begroting of het algemeen bestuur naar gelang van het geval. Om zich uit te spreken beschikt deze laatste over een termijn van 20 kalenderdagen te rekenen vanaf de ontvangst van het verzoek. Als de minister zich niet heeft uitgesproken binnen die termijn, wordt hij geacht met het voorstel in te stemmen. Als de minister aan wie het voorstel is voorgelegd daarentegen niet met het voorstel kan instemmen, kan de betrokken minister het voorleggen aan de Ministerraad.

¹⁹ Advies IF2001/D807 van 12 oktober 2001.

- 63 In een nota van 18 december 2001 heeft de Minister van Begroting de Minister van Justitie meegedeeld dat hij zich schaarde achter de bezwaren van de Inspectie van Financiën betreffende de uitbreiding van categorieën van rechthebbenden. Volgens de Minister van Begroting moet de prioriteit uitgaan naar de bepalingen uit de voorontwerpen van wet die bijdragen tot een sneller verloop van de procedure. Een evaluatie van die maatregelen zal daarna toelaten de categorieën van rechthebbenden te verruimen zodra de achterstand weggewerkt is en nieuwe maatregelen te treffen als men daar niet in slaagt. Tot slot heeft de Minister van Begroting herinnerd aan de aanbeveling van het Rekenhof om binnen de begroting van Justitie een afzonderlijk begrotingsprogramma op te richten voor de hulp van de Staat aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en hij heeft gevraagd dat dit departement voorstellen in die zin zou formuleren voor de begroting 2003.
- 64 Op 7 juni 2002, heeft de Minister van Justitie die voorontwerpen van wet aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers voorgelegd in de vorm van amendementen van de regering op de twee wetsvoorstellen²⁰. Die ontwerpen tot hervorming van de wetgeving werden op 17 oktober 2002 door de Kamer van Volksvertegenwoordigers goedgekeurd en bevinden zich thans bij de Senaat voor een eerste onderzoek²¹.
- 65 De Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft de voorstellen van de Minister van Justitie goedgekeurd, evenals verscheidene amendementen die ertoe moeten bijdragen de draagwijdte van bepaalde hervormingen te preciseren of de werking van de commissie te verbeteren. Die amendementen hebben betrekking op de volgende punten:
- de mogelijkheid die aan de Koning wordt geboden om andere soorten commissieleden aan te stellen (die dus geen advocaat of ambtenaar zijn);
  - de (nieuwe) mogelijkheid die aan de voorzitters van de kamers wordt geboden om alleen te zetelen in zaken voor de toekenning van noodhulp wordt uitgebreid tot verzoekschriften die kennelijk onontvankelijk of ongegrond zijn, tot de gevallen waarin de betrokkenen afzien van hun vordering en tot de schrappingen van ambtswege;
  - het recht voor ieder lid van de commissie om de onderzoeken die het nuttig acht uit te voeren of te laten uitvoeren;
  - de officialisering van de rol van het secretariaat (in orde brengen van de dossiers en opstellen van de verslagen, wat nu ook reeds gebeurt);
  - het horen van de eisers als de commissie dat nodig acht (onverminderd het recht dat de eiser heeft om te worden gehoord zo hij of zij dat wenst);
  - de mogelijkheid om de minima en maxima van de steun bij in Ministerraad overlegd koninklijk besluit te beperken tot het verhogen van die minima en maxima.

²⁰ Kamer van Volksvertegenwoordigers, Stuk 50, 0625/002 et 0626/002. We merken op dat sedertdien diverse amendementen werden ingediend door de heren Verherstraeten en Van Parys op 27 juni 2002 (Stuk 50, 0625/003 en 0626/003), en vervolgens door de regering op 16 juli 2002 (Stuk 50, 0625/004 en 0626/004). Ze waren er hoofdzakelijk op gericht de uitbreiding van het toepassingsveld te preciseren.

²¹ Kamer van Volksvertegenwoordigers, Stuk 50, 0625/005 tot 007 en 0626/005 tot 0626/007, en beknopt verslag van de plenaire vergaderingen van 16 en 17 oktober 2002. Senaat, wetgevende dossiers 2 – 1324 en 2 – 1325.

- 66 Naast het feit dat de herziening van de wachtende dossiers en de stijging van het aantal verzoekschriften ingevolge de uitbreiding van de categorieën van rechthebbenden zullen leiden tot een toename van het werkvolume die de huidige capaciteit van de commissie en van haar secretariaat overstijgt, kan het Rekenhof niet om de vaststelling heen dat de door de Minister van Justitie ingediende voorstellen geen beduidende wijziging aanbrengen aan de basis- en vormvoorwaarden die verklaren waarom de procedure die moet leiden tot de vergoeding van de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden, zo lang duurt.
- 67 Wat betreft de bepalingen waarin voorzien is om de toekenning van een noodhulp te versnellen, is het Rekenhof van oordeel dat de bevoegdheid toegekend aan de kamervoorzitters die alleen zetelen, onvoldoende groot is opdat die hulp zou kunnen worden toegekend binnen merkelijk kortere termijnen dan voor een hoofdhulp.
- 68 Het inlopen van de achterstand en de versnelling van de procedure blijken geen prioritaire oogmerken te zijn geweest bij het opstellen van die ontwerpen. Er is bovendien geen evaluatie a priori gemaakt van de impact van de geplande maatregelen.

Antwoord van de Minister van Justitie

De subsidiariteit van de financiële hulp blijft inderdaad het uitgangspunt, zoals in de meeste Europese lidstaten. De dader, en niet de Belgische Staat, is verantwoordelijk voor de schade. De hulp wordt naar billijkheid toegekend indien blijkt dat de verzoeker geen afdoende vergoeding kan bekomen van de dader, via de sociale zekerheid of via een private verzekering.

Een definitieve uitspraak over de strafvordering en het formuleren van een burgerlijke vordering blijven in principe vereist. Deze "buffers" verzekeren dat elke zaak vooreerst grondig onderzocht is. Ze vormen een noodzakelijk houvast voor de commissie, die noch de bevoegdheid noch de middelen heeft om de zaak zelf uit te spitten.

(...) De regeringsamendementen voorzien in een uitbreiding van de gevallen waarin een financiële hulp kan worden gevraagd. Daarbij is wel degelijk rekening gehouden met de impact op de werklust van de commissie. De amendementen nrs. 7, 8 en 9 beogen een striktere omschrijving van de aanvankelijk voorziene uitbreiding. Hierdoor zal de toename van het aantal verzoekschriften binnen zeer redelijke perken blijven. Vooraf werden cijfergegevens opgevraagd bij het secretariaat van de commissie (inzake de ouders van minderjarige slachtoffers) en bij het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding (inzake de slachtoffers van mensenhandel). Ik wil opmerken dat mevrouw Delesie in haar brief van 14 mei 2002 de uitbreiding van de rechthebbende categorieën van slachtoffers terecht vindt.

Wat de vergelijking betreft die met andere lidstaten van de Europese Unie kan worden gemaakt, herinnert het Rekenhof aan zijn beschouwingen omtrent de noodhulp in zijn initiële audit:

“Zo bepaalt artikel 706.6 van het Franse Wetboek van Strafvordering dat de voorzitter van de commissie voor de vergoeding

van slachtoffers van misdaden, die binnen het rechtsgebied van elke rechtbank van eerste aanleg actief is, een of verschillende provisies kan toekennen in elke fase van de procedure. Hij moet dan uitspraak doen binnen een termijn van een maand na de aanvraag van de provisie door het slachtoffer.

De Zwitserse wet betreffende de vergoeding van slachtoffers van misdaden bepaalt dat een provisie kan worden toegekend:

- a) na een summier onderzoek van de aanvraag;*
- b) in geval van dringende nood aan geld of als het niet mogelijk is binnen een korte termijn met voldoende zekerheid de gevolgen van het misdrijf te bepalen.*

Sommige kantons hebben de administratieve overheden voorts de verplichting opgelegd "binnen de kortste tijd" uitspraak te doen over de aanvraag van provisionele hulp. Een kanton voorziet zelfs in een maximale antwoordtermijn van 10 dagen (het kanton Zug).

In Nederland kan een voorschot op de hoofdhulp worden toegekend als blijkt dat een aanvraag vrij goed aan de toekenningsvoorwaarden lijkt te beantwoorden, maar de omvang van de schade nog niet nauwkeurig werd bepaald. De implementatie van die handelwijze, die vrij courant lijkt te worden toegepast, blijft evenwel verbonden aan de vereiste de urgentie aan te tonen. Ook moet het onmogelijk zijn op korte termijn tot een definitieve beslissing te komen."

Wat de amendementen van de regering betreft die bestemd zijn om rekening te houden met de repercussie die de uitbreiding van het toepassingsveld heeft op het niveau van de werkbelasting van de commissie, stelt het Rekenhof dat het ze reeds kende en dat er bijgevolg rekening mee is gehouden. In dat verband, en voor zover dat nodig mocht blijken, wenst het Rekenhof te onderstrepen dat zijn commentaar geenszins slaat op de opportuniteit om het toepassingsveld van deze wetgeving uit te breiden, maar wel op het feit dat de commissie thans niet over voldoende middelen beschikt om aan die uitbreiding het hoofd te bieden.

3 CONCLUSIES VAN HET REKENHOF

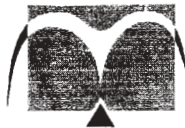
- 69 Tijdens de in 1999 en in 2000 uitgevoerde audit had het Rekenhof erop gewezen dat een procedure voor de toekenning van financiële hulp van de Staat aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden gemiddeld dertig maanden in beslag nam, dat er een grote achterstand bestond bij het behandelen van verzoekschriften en dat de noodprocedure zodanig lang duurde dat het principe zelf van de kwalificatie noodhulp op de helling kwam te staan. Bij het afronden van deze opvolgingsaudit stelt het Rekenhof vast dat die problemen nog altijd bestaan. Meer nog, de tijd die het toekennen van een noodhulp vergt, is dusdanig toegenomen dat hij in 2002 bijna dezelfde is als voor het toekennen van een hoofdhulp.
- 70 Die problemen vonden hun oorsprong in de logheid van de procedure die de wet en haar toepassingsbesluit hebben ingevoerd, in de ontoereikende middelen waarover het secretariaat van de commissie

- beschikt en in de moeilijkheid om de zes thans bestaande kamers te laten bijeenkomen. De gemiddelde duur van de procedure wordt eveneens verklaard door het feit dat dossiers zeer lang geopend blijven om de slachtoffers maximale kansen op het bekomen van een vergoeding te bieden.
- 71 Om de commissie in de gelegenheid te stellen de nieuwe verzoekschriften die ieder jaar binnenlopen zo goed mogelijk te behandelen, verstrekt het Rekenhof de aanbeveling dat men schikkingen zou treffen om het rendement van het secretariaat van de commissie op te voeren. Bovendien zou men dat secretariaat de mogelijkheid moeten bieden gegevens op te vragen bij het rijksregister.
- 72 Tevens zou er een regelmatige evaluatie moeten komen van de beschikbaarheid van de leden van de commissie en moet er een opvolging komen van de vacante mandaten.
- 73 Zoals het Rekenhof reeds heeft onderstreept, is het door het volgen van een werkwijze die erin bestaat dat een hoofdhulp pas na afloop van het strafgeding toegekend kan worden en door de premisse dat de commissie zich met de nodige garanties omgeven moet weten, onmogelijk dat de procedure binnen een redelijke termijn kan worden afgewerkt. Een verkorting van de intrinsieke duurtijd van de procedure voor het vergoeden van de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden zou een radicale wijziging van de wet- en regelgeving vergen.
- 74 De ontwerpen tot hervorming van de wet die de Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft goedgekeurd, verruimen het toepassingsveld van de financiële hulp van de Staat. Ze bepalen dat die nieuwe bepalingen op de wachtende dossiers zullen worden toegepast zodat die heronderzocht zouden moeten worden. Door het ontbreken van maatregelen die de basis- en vormvoorwaarden kunnen verlichten die de wet oplegt voor de toekenning van een hoofdhulp en omdat er geen garanties zijn dat er van tevoren voldoende middelen aanwezig zullen zijn, zou die uitbreiding van het toepassingsveld kunnen uitmonden in nog langere termijnen en in een nieuwe toename van de achterstand.
- 75 De mogelijkheid die aan de kamervoorzitters die alleen zetelen wordt gegeven om uitspraak te doen over de aanvragen van noodhulp, lijkt niet van aard de duur van die procedure gevoelig te verkorten.
- 76 Het Rekenhof verstrekt de aanbeveling dat men zou overgaan tot het nemen van tijdelijke maatregelen voor het inhalen van de achterstand. Dat zou inderdaad een prioritaire doelstelling moeten zijn naast het normaal laten functioneren van de commissie en haar secretariaat. Zodra het toepassingsveld van deze wetgeving zal zijn verruimd, moet men a fortiori hun impact evalueren en alle nodige bijkomende werkmiddelen ter beschikking stellen. Het Rekenhof heeft akte genomen van de beslissing van de Minister van Justitie om tijdelijke kamers op te richten die de achterstand moeten wegwerken, om althans tijdelijk meer personeel in te schakelen en om nieuwe commissieleden aan te stellen.
- 77 Zodra de achterstand is weggewerkt en na iedere substantiële wijziging van het toepassingsveld van die wetgeving, zou er een nieuwe evaluatie moeten komen van de werkmiddelen van de commissie zodat ze aan de behoeften kunnen worden aangepast.

78

Komen er geen doeltreffende bepalingen die de commissie toelaten normaal te functioneren en worden er geen specifieke maatregelen genomen met het oog op het herleiden van de achterstand, dan zullen de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden die erop wachten dat de Staat hun een schadevergoeding toekent omdat zij die niet hebben kunnen bekomen via andere kanalen, te kampen krijgen met langere wachttijden dan de termijnen waartegen ze nu al moeten aankijken. Die laatste zijn al onverenigbaar met de te bereiken doelstellingen van het beleid.

BIJLAGE – Antwoord van de Minister van Justitie

1000 Brussel, 3 oktober 2002
Waterloolaan 115

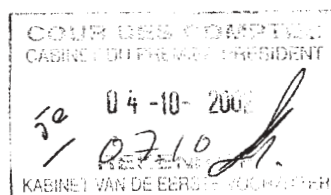
Federale Overheidsdienst Justitie

Directoraat-generaal
Rechterlijke Organisatie

Dienst Justitiehuisen
Afdeling Slachtofferzorg

O.r. : 3/RO/DJ-SZ/PDB/
U.r. : Nr. A 5 – 1.689.483 L7

Aan de heer W. DUMAZY
Eerste Voorzitter van het Rekenhof

179.6

Betreft: Opvolging van de audit inzake de Commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden – verslag van 4 september 2002

Mijnheer de Eerste Voorzitter,

Ik heb uw brief van 6 september laatstleden en het daarbij gevoegde verslag grondig onderzocht. Ik wens de volgende bedenkingen te formuleren.

1. achterstand

Het Rekenhof stelt een verontrustende achterstand vast in de behandeling van de dossiers.

Reeds bij nota van 21 december 2001 heb ik mevrouw DELESIE, voorzitter van de commissie, verzocht om een actuele stand van zaken. Als bijlage 1 vindt u het antwoord dat mij is overgemaakt.

Mevrouw DELESIE omschrijft "achterstand" als "het aantal dossiers dat volledig is, doch waar gewacht wordt op de redactie van het verslag door de verslaggever (in casu het secretariaat), of op fixatie op een zitting." (respectievelijk 390 en 260 dossiers).

Ze benadrukt dat het aantal beslissingen, en bijgevolg de mate waarin de achterstand kan weggewerkt worden, recht evenredig is met het aantal personeelsleden waarover het secretariaat van de commissie beschikt.

Uit haar nota “Bedenkingen naar aanleiding van het opvolgingsrapport van het Rekenhof” (bijlage 2) blijkt dat in 2002 vermoedelijk voor het eerst meer beslissingen zullen tussenkomen, dan er verzoekschriften ingediend worden.

De geaccumuleerde achterstand kan evenwel slechts weggewerkt worden mits inschakeling van bijkomend personeel. Om die reden heb ik besloten dat de FOD Justitie de nodige interne maatregelen dient te treffen, zodat bij de commissie tijdelijke *inhaalkamers* kunnen in werking gesteld worden.

Verder heeft mevrouw DELESIE het initiatief genomen om alle commissieleden aan te schrijven met de vraag of ze hun mandaat verder willen uitoefenen. Een aantal van de benoemde leden blijkt immers zelden of nooit beschikbaar. Dit laat toe de procedure tot aanstelling van nieuwe leden op te starten.

Een verhoging van de zitpenningen lijkt ook mij gerechtvaardigd. Hiertoe zal een voorstel voorgelegd worden aan de Inspectie van Financiën.

2. behandelingstermijnen

Tussen het indienen van het verzoekschrift en het nemen van een beslissing zou, volgens het verslag, een gemiddelde termijn verlopen van 32 maanden, terwijl dit hooguit 17 maanden zou mogen zijn.

Voormeld personeelstekort speelt hierbij een rol, doch vormt niet de enige oorzaak.

De “slapende” dossiers waarvan melding wordt gemaakt in het verslag, creëren een sterk vertekend beeld. Dossiers die van bij de aanvang volledig zijn of waarin de door de commissie gevraagde stukken of gegevens zonder dralen worden bezorgd, kennen een vlotte afhandeling. Vaak duurt het evenwel bijzonder lang vooraleer de commissie over alle vereiste gegevens beschikt. Het betreft doorgaans informatie die wordt gevraagd aan de verzoeker of zijn advocaat, aan het parket (zoals een financieel onderzoek) of aan de gerechtelijke geneeskundige dienst (een medisch onderzoek).

Het lijkt mij logisch dat de commissie voldoende geïnformeerd wil zijn. Op zich wijst dit niet op een te geformaliseerde procedure. Desalniettemin zijn maatregelen noodzakelijk om wachttijden en vertragingen in te dijken en het procedureverloop efficiënter te maken:

1. Hoger is gewezen op de minstens tijdelijke uitbreiding van het secretariaat en de vervanging van passieve commissieleden.
2. De geplande nieuwe wetten moeten gevolgd worden door een grondige wijziging van het koninklijk besluit waarin het procedureverloop wordt geregeld (zie nr. 46 van het verslag).
3. Het is aangewezen dat de commissie haar Huishoudelijk Reglement zou aanpassen aan de nieuwe regelgeving. In het oorspronkelijk verslag van het Rekenhof (september 2000) worden in dit verband verschillende suggesties geformuleerd. In de schoot van de commissie kunnen alvast interne afspraken worden gemaakt.

4. De commissie moet toegang hebben tot het Rijksregister. De administratie bereidt een koninklijk besluit voor waarin dit onder meer voor de commissie voorzien wordt. Dit dossier loopt vertraging op omwille van de structurele veranderingen binnen de FOD Justitie. Het ontwerp zal hieraan aangepast moeten worden.

Volgens het verslag zou de commissie beroep moeten kunnen doen op de justitieassistenten slachtofferonthaal indien de verzoeker zich niet deskundig laat begeleiden. Ik acht het niet nuttig noch mogelijk om de justitieassistenten, die reeds een overvolle agenda hebben, met dergelijke opdrachten te belasten. Vooreerst hebben zij niet de vereiste juridische vorming. Bovendien kunnen slachtoffers zich laten bijstaan door daartoe door de Koning erkende verenigingen. Momenteel zijn 18 centra voor slachtofferhulp erkend. Het secretariaat van de commissie laat niet na te wijzen op de voorziene mogelijkheden van bijstand.

De gemiddelde behandelingstermijn voor noodhulp zou volgens het verslag even lang zijn als bij de hoofdhulp.

Naast voormelde personeelsproblematiek, spelen volgende factoren een rol:

- Regelmatig vraagt de verzoeker om noodhulp én om hoofdhulp. Wanneer hij geen dringende kosten voorlegt, wordt het dossier verder afgehandeld als een vraag om hoofdhulp en belegt men geen aparte (nutteloze) zitting voor de noodhulp;
- Het ontbreken van objectieve informatie en de lange duur om deze te bekomen, zorgt ook hier voor vertraging in de afhandeling.

Een minimaal onderzoek blijft vereist. Wanneer het strafonderzoek loopt en de commissie bevestiging wenst van het relaas van de verzoeker, moet ze zich tot het parket wenden. Desalniettemin moet de gemiddelde behandelingstermijn van verzoeken om noodhulp drastisch naar omlaag.

De maatregelen zijn gelijkaardig als bij de hoofdhulp:

- het minstens tijdelijk voorzien van extra personeel en de aanstelling van nieuwe commissieleden;
- grondige aanpassing van het koninklijk besluit en van het huishoudelijk reglement overeenkomstig de nieuwe wettelijke bepalingen;
- interne afspraken met het oog op de prioritaire behandeling van dergelijke dossiers.

3. regeringsamendementen bij de wetsvoorstellen inzake de commissie

Het verslag somt de voorziene wijzigingen gedeeltelijk op (nrs. 51 – 57). Hierin wordt opgemerkt dat niet fundamenteel geraakt wordt aan de toekenningsvoorwaarden. De *subsidiariteit* van de financiële hulp blijft inderdaad het uitgangspunt, zoals in de meeste Europese lidstaten. De dader, en niet de Belgische Staat, is verantwoordelijk voor de schade. De hulp wordt naar billijkheid toegekend indien blijkt dat de verzoeker geen afdoende vergoeding kan bekomen van de dader, via de sociale zekerheid of via een private verzekering.

Een definitieve uitspraak over de strafvordering en het formuleren van een burgerlijke vordering blijven in principe vereist. Deze "buffers" verzekeren dat elke zaak vooreerst grondig onderzocht is. Ze vormen een noodzakelijk houvast voor de commissie, die noch de bevoegdheid noch de middelen heeft om de zaak zelf uit te spitten.

Zeer belangrijke uitzonderingen zijn:

- De gevallen waarin de dader niet strafrechtelijk kan vervolgd worden, bijvoorbeeld omdat hij onbekend is gebleven of minderjarig is;
- De noodhulp, als voorschot op de hoofdhulp. Er kan veel tijd verlopen tussen de feiten en de definitieve afhandeling door de rechterlijke overheid. Wanneer het slachtoffer hierdoor financiële moeilijkheden ondervindt (hoge medische kosten, ernstig verlies aan inkomsten of levensonderhoud) moet dit opgevangen worden in de vorm van noodhulp. Over de verzoeken om noodhulp moet dan wél binnen een redelijke termijn geoordeeld worden.

Aan dit basisstramien wordt niet geraakt, wat ook de uitdrukkelijke wens is van de commissie wiens advies is gevraagd bij de voorbereiding van de voorontwerpen.

De regeringsamendementen voorzien een uitbreiding van de gevallen waarin een financiële hulp kan worden gevraagd. Daarbij is wel degelijk rekening gehouden met de impact op de werklast van de commissie. De amendementen nrs. 7, 8 en 9 beogen een striktere omschrijving van de aanvankelijk voorziene uitbreiding. Hierdoor zal de toename van het aantal verzoekschriften binnen zeer redelijke perken blijven. Vooraf werden cijfergegevens opgevraagd bij het secretariaat van de commissie (inzake de ouders van minderjarige slachtoffers) en bij het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding (inzake de slachtoffers van mensenhandel). Ik wil opmerken dat mevrouw DELESIE in haar brief van 14 mei 2002 de uitbreiding van de rechthebbende categorieën van slachtoffers terecht vindt.

De Minister van Justitie,
Marc VERWILGHEN

wettelijk depot	D/2002/1128/8
druk	N.V. PEETERS S.A.
adres	Rekenhof Regentschapsstraat, 2 B-1000 Brussel
tel	02-551 81 11
fax	02-551 86 22
Internetsite	http://www.rekenhof.be